

על פי התורה אשר יורור

Yorucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

קובץ
מראוי
מקומות
עומקא דדינא

שכירות פועלים

PART II

לע"נ

ר' שלמה בן ר' אביגדור משה ז"ל | האשה מלכה בת ר' משה ע"ה | ר' יצחק יעקב בן ר' אליהו ז"ל | האשה רבקה בת ר' גבריאל חיים ע"ה

DEDICATED BY MR. AND MRS. AVIGDOR FRIED

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

קובץ מראי מקומות

עומקא דין

Compiled by the Bais HaVaad Halacha Center.

Project Editor: Rav Baruch Fried, Dayan at Bais HaVaad

For additional copies of this Kuntras, to sign up for Yorucha, or to obtain the Yorucha supplements (see back of booklet):

BAIS HAVAAD HALACHA CENTER

105 RIVER AVENUE, SUITE #301
LAKEWOOD, NJ 08701
1.888.485.VAAD(8223) | 732.232.1412
WWW.BAISHAVAAD.ORG/YORUCHA
YORUCHA@BAISHAVAAD.ORG

BAIS HAVAAD DIVISIONS

Business
Halacha
Services

Bais Din
& Dispute
Resolution

Zichron
Gershon Kollel
for Dayanu

Medical
Halacha
Center

Kehilla &
Bais Din Primacy
Initiative

Halachic Awareness
& Education

תוכן העניינים

שכירות פועלים - חלק א'

6	חזרה מהסכם לפני ביצוע המלאכה - תרומות
10.....	מדת חסידות, ומחרס אמרנה
15.....	האיסור לחזור כשגורם הפסד, ואם אירע אונס
18.....	חוזה כישיש קניין או חוזה (contract)

שכירות פועלים - חלק ב'

26.....	בעה"ב שחזר וגרם הפסד לפועל
35.....	דין חוזרת פועל וקבלן
41.....	חזרה בדבר האבוד

שכירות פועלים - חלק ג'

50.....	דיני פועלים בחנים (volunteers)
53.....	לשכור פועלים יהודים
57.....	מצווה לקנות מישראל
59.....	במקום הפסד או טירחה

שכירות פועלים - חלק ד'

72.....	תנאי העבודה
77.....	אחריותם של בעה"ב והפועלים זה זהה
80.....	לשלם לפועל בזמןנו
87.....	נק זמן העבודה

In memory of

HARAV YOSEF GROSSMAN ZT" L
לע"ג הרב יוסף ישראלי ב"ר משה גרוסמן צ"ל

LOWINGER FAMILY

ר' מאיר משה בן בן ציון הלוי ז"ל • מינקא בת משה שמואל
ע"ה • ר' דוד בן ברוך בענדיט ז"ל • גאלדא בת משה דוד
ע"ה • ר' ייננה בן יצחק ז"ל • מרימ בת חיים ע"ה

**ARYEH WEISS
& FAMILY**

THE KUTOFF FAMILY
לע"ג ישראלי ליב בן מרדכי ז"ל, ברוכה
לאה בת אריה ליב ע"ה

**MR. HOWARD
ZUCKERMAN Z" L**
ר' צבי יעקב בן פנחס יהודה ז'ל
By his wife Mrs. Rosalyn Zuckerman

**BARRY LEBOVITS
& FAMILY**

BUSINESS HALACHA daily

BAIS HAVAAD HALACHA CENTER

QUESTIONS ON Halachos of Employment

Below are some practical scenarios that will apply to the material

1

If one commits to hire a frum employee, but then hears that his own relative just moved to town and wishes to hire him instead, may he renege on the original hire?

2

There is a large school in town that is offering higher salaries and better benefits, attracting all the talented Rebbeim from the smaller schools. As a Rabbi, am I allowed to quit mid-contract and move over to the larger school?

3

Our local grocery is frum-owned but tends to be overpriced on many items. Can I shop in the non-Jewish supermarkets? Alternatively, may I subsidize the difference with Maaser money?

4

Can I withhold salaries from my employees for a short period of time in order to be able to subsequently “settle” with them for a lower amount? What is the halacha according to the letter of the law?

Join BHD and receive a 3-5 minute video post derived from the current Yorucha topic.

JOIN “BUSINESS HALACHA DAILY” TODAY!

For answers to these questions, and for more Q&A topics like these, visit baishavaad.org/daily
To sign up to the Business Halacha Daily WhatsApp group messages 732.232.1412

שכירות פועלים

חלק ב'

תוכן העניינים

- בעה"ב שחזר וארם הפסד לפועל
- 26.....
- דין חזרת פועל וקבלן
- 35.....
- חזרה בדבר האבוד
- 41.....

וכדלקמן ואם כן למה לי שוכר עליהן או מטען נימה חייבין לשלם כל מה שיפסיד בעל הבית באוטו דבר האבד והו בעין מיין. יש לפרש על פי דרכו אין הכל נמי אלא שבאה להעתענו שאם היה יכול לשכור עליהם ולא עשה אפשר דפטורי מהפסד הנכבד כיוון דאייה גורם לנפשיה. וצריך ליתלמוד. עד כאן.

נזהן להם שכרן משולם אבל איינו דמהה וכו' פיווש בגון שאין ר' מוצאי עכשוי להשכר עצמן אבל אם יכולם להשכיר עצמן אחר שחזרו מן השודה אומר להם השכירו עצמאם דומיא לפועלם שחווורים בדבר האבד שאם יש שם פועלם לשכור אין לו עלייהם אלא העמוץ הכא נמי אף על פי שהחילהן נברדת מה שאין כן בדבר האבד שאי אפשר לו להמתן עד במלאכה כל שכור עצמן לא יהיה להו. וראיה לדבר מדמיםין לקמן בפרקין גבי השוכר את הספינה ופרקה בחזין צרך להתייקר וכן נראה גם מדברי הרמב"ן ז"ל.

הדריך וכיו' בכתוב במנוקי יוסף.
ומתגוניותן נמי דרייקא דקנתני אם בעל הבית הזה בו ייזה על התהוננה ופיריש רשי" שאמ' קבל הפועל לעשות מלאכותו במנה ועשה ח齊ה וראוי ליטול חמשים וחזר בו בעל הבית מפני שהוא מלאה ייזה על התהוננה ייטול פועל כל מה שפסק לו בעל הבית חוץ מה שציריך בעל הבית להציג בהשלמה ובוואדי דבמתניתין בעל הבית נתחיב בכל שכם שהרי נוון להם יותר ממה שעשו וכיון שכן למה איינו נוון לו ממשלים. אלא על כרחך טעםם דמליחא לפי שמוצא הפועל דרכותה נתן להם שכם משולם כגון שאין מוצא להשתכר מלאכה לא יראה בה כל כך ולפיכך נוטל מבעל הבית כמה שפח משכרו מחתמת הזול וריה והילךআ דאמירין ל�מן בהאי דשלים עבידתה בפלגא ריווא דאי לית ליה מלאכה דרכותה נתן להם שכם משולם כגון שאין מוצא להשתכר הוא. הר"ן.

אומירין לו צא ושוכר מאלו. ומודיקט האי לישנא משמע ריטב"א
שליחים להראות ולברר ואילך פועלם לשוכר ואי
אייא טעה וכפירה בהה בין בעל הבית לפועלים על הפועלים
להביא ראה. הריטב"א זול.

ולא קשיא הא דסיווה פועלם לאירוע מאורתא וכו' ואם ריטב"א
תאמר וכיון שלא פלייג דחכבי אמתניתא מא' קא מתמה רב אהווא תנא. ויש לומר דקשיא לאירוע משה דפסיקותי לה ולא מפליג בין סירוה לאירוע להיכא דלא סירוה והוה ליה למיתני בהא במה דברים אמורים דקדתני בכולהו אייך דלעיל. הריטב"א.

במה דברים אמורים בשאן שם פועלם לשוכר וכו' במה
דברים אמורים דקאמר רבוי דוסא שם בא פועל להזoor דליהו עלייהו פסידא בשאן שם פועלם לשוכר אבל יש שם פועלם לשוכר מצו אמרו לבעל הבית צא ושוכר מאלו ואין לו עלייהם אלא תרומות דשיגו דעתם שהויה רגיל עמכם והיתה דעתינו נוחה המכ עתה אשכור אחרים ואיני יודע אם תהיה דעתינו נוחה מהם. ביבנו יהונתן.

במה דברים אמורים בשאן שם פועלם לשוכר אבל יש שם
שיטה וכו'. נראה לי זהה קמשמעין לנו דאפיילו הקורו פועלם או הם שכרו עמו בתחילה בזול שאין לו עלייהם חוב כולם מה שעשו ולא לפרט מהתהוננה על ידי הטענה או לשוכר עליהן בכמה שימצא אין רב ההן מעת. אבל כשאינו דבר האבד כי והיה דבסמן אין משכרי עליהם וכל מה שימצא אפיקו ובדבר שעד כאן דרך בעיל בתים להשכר פועלם והוא כהלהחא בלט טעםם היא וליתא. עד כאן.

ספר הספורת קנoria לו להשתלים ממנו וכל שכן לדעת ובינו تم ז"ל שאמר אין פועל לחזור בו מכி משך בעל הבית כל' אומנותו ולומר שאפיקו אין כל' אומנות שין פוג' שבירתו נשחעד לו למלאכה וזה שוכר עלייו וכמו שכחתי שם וסבירו התייחס יומר דאפיילו בדבר שאי אבד כל שבאת חביבה לידי מושתלים ממנו עד כדי שכירות של אותה שעה ואפיקו גביה מעיקרה בין שכירות להזורה או אפיקו אווזילו פועלם גביה החביבה. וב└בך שאל יתיקיר בה אלא יתרה ושוכר כרך' שנשכרים רוב הפועלם לפוי שאינו צריך למחר ולשוכר שהרי אין מאלתו נברדת מה שאין כן בדבר האבד שאי אפשר לו להמתן עד שיטרה ושוכר אלא שוכר מיד ואך על פי שמחמת ניחוץ צרך להתייקר וכן נראה גם מדברי הרמב"ן ז"ל.

אלא שעידי קשה לי דיבוריתא זו ממשע דבדבר שאינו אבד כלל כל לא דהא בריתא עד ארבעים וחמשים זו' כשבאת חביבה לידי מתקמא קוצר ח齊ה והנניה ח齊ה ומה שעתיד לעשות שאינו אבד לרבען קוצר ח齊ה והנניה ח齊ה ולבני דוסא יפה ששה דונאים נותן להם סלע שהוא שוכר ח齊ה ולבני דוסא נמי אין משלימים מכיסם כלום אלא שמעכב בדיו מהה שעשו כמה שווה מה שעחדיר לעשות כדי שלא יפסיד בחוזקה אבל מכיסם כלל לא ואפיקו לרבי דוסא אלמא איןו מושתלים מן החביבה כלום. ויש לומר דיבוריתא זו פיסקי פיסקי קתני והכי קאמור בדבר שאינו אבד קוצר ח齊ה והנניה ח齊ה פלוגהא דרבוי דוסא ורבנן אבד בדבר האבד שוכר עליום או מטען ואפיקו לא באה החביבה לידי פפעמים ששורין עליו אפיקו עד ארבעים וחמשים זו' וויהו כשבאה החביבה לידי הרשב"א. וזה לשון הרמב"ן ז"ל: ואם באח חביבה לירו שוכר עליהם מודמי החביבה אפיקו עד ארבעים וחמשים זו' דקנא אותה להשתלים ממנה שכירותו. ומהו אםScar במנה איןו מושתלים מהנה איןו שכירות אבד שוכר עליום או מטען בתים לשוכר כן בדבר האבד. עד כאן לשונו.

ר' וחר"ן זול כתוב אבל ביתור מארכעים וחמשים לא אין זול שכירות. עד כאן.

ריטב"א וחרטב"א זול כתוב וזה לשונו: אבל דבר האבד שוכר עליהן או מטען. פירוש והא דברי הכל היא ואפיקו כשלא

התהילו במלאכה. ועד כמה שוכר עליהם עד ארבעים וחמשים. אוקימנא ל�מן כשבאת חביבה של פועלם לידו וארכעים וחמשים לאו דוקא אלא עד כדי חביבה בין רב למעט. והיינו דלא פרcinן כדרפין בעילא חמישים אמרת חביבים ארבעים מיביעא משום לכל היכא דמנינא לאו דוקא ליכא למפרק הכוי כדאיתא בפרק מגני. ושלאן כדברי מי שפירש דוקא נקט ארבעים וחמשים שעד כאן דרך בעיל בתים להשכר פועלם והוא כהלהחא בלט טעםם היא וליתא. עד כאן.

זה לשון שיטה: מקום שאין שם אדם שוכר עליהן או מטען.

נראה לי והוא שהיה שם אדם לכתחילה אף על נב' דלא הי אלען כען גרמא ואין מהיבין אונון לשלם הפסוד ומכל מקום יכול לעשות על ידי הטענה או לשוכר עליהן וב└בך כנדג מה שימצא אין רב ההן מעת. אבל כשאינו דבר האבד כי בכמה שימצא אין רב ההן מעת. אבל כשאינו דבר האבד כי והיה דבסמן אין משכרי עליהם וכל מה שימצא אפיקו לאמן דאמר יין על התהוננה אלא שישמו כפי הנוהג והיינו טעםם דליון דלאו דבר האבד הוא אם לא ימצא עכשי' ימצא למחר. ולרש"י בדבר האבד ממשם פועל מביתו וכן ממשם מההיא בריתא דלקמן דקאמר עד כמה משכרי עליהם עד כמייהא בריתא כמייהא דוקא דהכי קאמור יותר אורבעים וחמשים זו' ומשמע דלאו דוקא אפיקו והוא כמייהא דוקא אפיקו והוא הדין יותר אלא שזכר בהוה וב└בך כשבבילחו בידו לשלם אפיקו מabitם והיינו דאמירין דבמלאכה שאינו דבר

תשובה קכט

אמנם אם לא הייתה כאן בזמנו כלל, הנה איaicא למשיח למיתה שכבר מתה הריבת ההייא,

הנה מהר"מ לובלין בתשו' סי' י"ב ורמו עליו הש"ך סי' רפ"ה סק"ז פליג עם שכגנו באורה שמת אצל בעה"ב ולא נודעה לו שום יורש בעולם, וס"ל למהרמ"ל שב"ד נזקון להוציא מיד הבעה"ב ולהעמיד אפטרופוס. והמעיין שם יראה שכך ראויות לאינס מוכחות, וכבר מחו ליה מה עוכלי בעוכלי ב מהריעב"ץ ח"א סי' קמ"ב, וכן ניל בברורו שאין צורך לחזיא מידו כלל. וגם קשה מאוד שיבואו לו טובעים, ועמ"ש Tos' כתובות ס"ח ע"א ד"ה כאן וכור, ועמ"ש Tos' ב"ב ל"ד ע"ב ד"ה רב הונא בסוף הדבר. וניל ע"כ בכדי הא גוני ממשים זכו ליה ורידיה היא וממן מרמא ליה מידיה, ואיircza לשעות ולנהוג מدت חסידות יעשה דבר לצורך נשמהה, והוא ג"כ קצת השבה, עיין ב"ק דף ק"ט ע"א, ע"ג שאינו דומה ממש להtam:

אמנם למיתה לא חיישין, ואיכא למשיח שע"י אונס לא הייתה יכולה לבוא למועד אשר יעדת, ומן הדין אפי' שום נדונד איסור וחסרון הימנותיה אין כאן, ואיה טעתה לומר שמידנא יעכט הנזמים ומשו"ה לא חזורה, וה"ל מהילה בטעות, וא"כ ע"כ צדיק לעשות בתullah כל הצדיק ואפשר להודיע לה טעותה, שלא גרע מאבידה שצרכן להזכיר, ובזמןינו אלו יצא הקול ע"י מגיד חדשות שקורין ציטונג, ומעשים בכל יום שהמושא אבידה או מי שנאנבר ממנו דבר מפרסמו ע"י הניל, וה"ן מהויב עכ"פ להדים הדבר בצייטונג. ולאחר שתעכט הדבר זמן מה ולא נודע ממנה דבר, ע"ג שמייקור הדין היה ראוי שייהיו הנזמים מונחים בידי עד שיבוא אליו, מ"מ כיוון שנזמים של זהב שכחית טפי מתפלין דבר בר חבו [ב"מ כת"ב], וגם פחתה דידחו ע"י שימוש מועט הוא, ניל טוב יותר שישומן ויכתוב עכ"פ בפנקס הקחל שיש בידו נזמים שכך וכך שווים, ויתמשם בהם ע"מ לתת מהם שכך תשמש לכתובאו הנערה לתבעו, ואז יושם כמה מבואר שם אפי' הלה עומד וצוחה לא משגיחין היה הפתחה ושילם הפתחה שנפחת וגם שכך נשמייש,

אודות מעשה בריבת אחת שהשכירה עצמה למשורתה אצל בעל בית אחד, והשכינה לו נזמים של זהב והלכה לה ולא חזורה אליו עוד, ולא נודע ממקום איה, ומשפחתה מיומים, וארכנו לו הימים ואותו האיש רצה לצאת ידי שמיים מה לעשות בנזמים ההמה, וכתבת עוזר שיש מליעזים לומר שהמשורתה באחת בזמנה וחזרה בה, והבעל בית לא רצה אז להחזיר לה הנזמים הוואיל וחזרה בדברורה, ומושם כן הלכה לה הנערה, ואומרים שאותו האיש בוש בדבר שעכט משכון העניה שלא כדין, מפני שפועל יכול לחזור בו, ומושם כן בא עתה לצאת ידי שמיים, וסבירים האומרים שע"ז נידון בגזול ואין יודע ממי גזל, וכח"ג, נראה מה תוכן דבריך:

הנה לפע"ד אם האמת כן הוא שבאתה בזמןה ותחורה בה והלכה לה, ניל שהנזמים הם שלו מודינה דאחויל אחיל גביה, ע"ג דבפקדון ומשכון בעלמא לא הוה מהילה מדלא תבע ושתק, מ"מ הכא מדחות הכא ותבעה וסרב, וקבוע דין ואדינא במתא بد"י ובד"א, ואזלת לה ולא קבלה עליון בפניהם, אחולי אחליה, הא למה זה דומה לאנפרות דפרק הנזקן נ"ח ע"ב, ובטווש"ע סי' רלו"ז [ס"ח], וע"ן מעני שתיקה כהודה בתשו' מהרי"ט ח"א סוף סי' ק"ז. ואין לומר דהכא אפי' אי מהילה הוה מהילה בטעות, שהוא סברה שהבעל הבית דין קאמר שהמשכון שלו מפני שחזרה בה, ולפי צורת השאלה שמע שהיתה יכולה לחזור בה לפני הדין והמנาง, כי גופה דעובדא לא ידענא, מ"מ ניל דנהי נמי דמדינה היתה יכולה לחזור בה, מ"מ משנת חסידים לא הוה למשוי נפשה הדרנא, ושארית ישראל לא יעשן עליה ולא ידברו כזב, והוואיל ונחאת לה לו המשכו, ולא תלין בטעות. וראיה ממ"ש Tos' ב"מ ס"ז ריש ע"א, וב"ב מ"א ע"א ד"ה אל"ל מהילה לפאי ר"ת, ע"ש כי הוא ממש נידון דין, ובואר שם אפי' הלה עומד וצוחה לא משגיחין ביה. ורין זה ניל ברור בעז"ה:

ב) נראה שצ"ל ק"ז.

א) ר"ת בדיני ישראל ובדיני אומות והעולם).

חלילין למת או לבלה וכיוצא בהם דוחון של המלאכה עוברת וכן פועלים חוטים או פנורמים שחורים בהם קודם החג בעת שעיקר המלאכה געשית או וכיוצא בוות אחד פעול ואחד קבלן אין יכולן לחזור בהם א"כ ארע להם אונס כגון שחלה הוא או אשתו יבנוי או שמשע שמת לו מות דבאנטם כאשר הוא לעוב המלאכה ואף בדרכו האבד משלים להם מה שעשו עד כה וא"צ לשולם להם כל שכרם ואין ידע עתה ורבים בדין פועל שחזור כיון שחורים מלחמת אונס [ט"ך] מיטו בפועלים חוטים וסנדים ממשתבירים אצלם לשנה או להרביה שנים יודע שקדום החג הוא עיקר המלאכה וכsmouthלים לפועל بعد חידש באמצע השנה שלטים בעוד חדש שקורם החג כפלים בשיזאים מהם באמצעותו אפלו מלחמת אונס ציריכים לחשוב שווי כל ומן ולפי מה שהוא המקח מהפעלים וכן כל ביזוא בו [ג"ל] ומשרת או משרתת בית בעה"ב מקרי דבר האבד מפני שהבהה"ב בעצמו אין ביכולתו לעשות המלאכות שציריך וכן אין להם לחזור אף כשהם שבירי יום א"כ ארע להם אונס רואו משלים להם מה שעשו עד כה והולין להם והכל לפי ראות עיני הדין אם היה בדבר האבוד :

יתן בדרכו האבוד אם לא נאמן הפועל וחזר בו שוכר בעה"ב על חשבונו או מטעעה אותו כיצד מטעעו אומר לו הלא חורתך הוא מפני שתחפותן ביוקר אתן לך בזק נומר המלאכה ואני נוון לו אלא המקח ששכרו בגין שאומר להם פלי' קעתי להם בסאו ושלו שיטים ומטען עד שניינו המלאכה ולא יתנו להם אלא מה שפסק תחלה ואפיו הוכרה ליתן להם השיטים קודם שנמרו המלאכה מחויר מהם התוספת מפני שהוא נול :

ב כיצד שוכר עליהם בגין שוכרן בשני סלעים וחזר בהם באמצע המלאכה שוכר עליהם פועלים אחרים ונומרין המלאכה שלא תאבד וכל שיוסיף לאלו הפועלים האחרים על מה שפסק לרשותם נומר מהראשונים ואם הוכרה ליתן بعد נומר המלאכה כל השני סלעים ואני נוון להראשונים כלום ולא עוד אלא אפלו צידק ליתן יותר מכפי מה ששכרן אם זהה לו לבעה"ב סטונן שלהם ת"י אפלו מן אחר שאינו kali אוננתן ואפיו לא נתנו לו הממון בתורת משכון על המלאכה [טט] שוכר על חשבונם להשלים המלאכה האבורה ומשלם להארחים אף המקח היותר ג-role משפטים לעת הצורך בגין שלפעמים משלמים לעת החריח ארבעים וחמשים וו' אע"פ שוכר הפועל בשלשה או ארבעה וזה שוכר עליהם אפלו עד מקה זה וו' א"דוה דשוכר עליהם ערך ארבעים וחמשים וכלה"ג יותר משכירותן והו דוקא בשתחפס kali אומנתם רוחה הוא בשיעור אצלו על המלאכה או שישענו לו מעות או חפצים על ערבות המלאכה אבל שاري מועת וחפצים אינו יכול לעכב מינו עד בnder דמי שברן

ואם החזי השני יעלה לו נ' מרוחה הבעה"ב את השני דינרין והקבלן אינו נוטל יותר מחמשה מינו אם המלאכה נהיקר הרבה שציריך לשלם בעוד החזי השני יותר מאשר דינרין אין לו להקבלן לשלם מכיו [ס"מ ע"ג] ואפיו תפס טשל קבלן לא מהני [כ"ס] וכן בעה"ב החזר בו דין בקבילן כת"ש :

ין וב"כ הרמב"ם בפ"ט וול' ביצה דין הפועל חוזר בו אחר שהחtil שמי לו מה שעשה והויל ואם קבלן הוא שמי לו את שעיתר לעשות בין שהולה בעת ששכרו בין שלא הולה בין שמי מה שעיתר לעשות כיצד קבל ממנו כמה לקצור בשתי סלעים קצר ח齊ה והניה ח齊ה בnder לאongan בשתי סלעים ארוג ח齊י והניה ח齊ו שמי לו מה שעיתר לעשות אם היה שוה ו' דינרין נוון לו שקל או גמרו את מלאכתן ואם היה הנשאר יפה שני דינרין איןנו נוון לו אלא סלע שהרי לא עשו אלא חצי מלאכה עב"ל וקבלנות טקיי כל ששכרו על המלאכה ולא על הומן אף שדרוע כמה יטם עושים מלאכה זו בגין שקבל על עצמו לעשות כך וכך ביצה ומי הביציר ומי הביציר דזועם בטה המשם מ"ט מושל א"ל שכרו מלאכה נקרא וכותב רבינו הרם"א דודק שחויר סתם אבל אם חזר מכך יזכיר אין שמעין לו עכ"ל וב"כ הטרו ואין הכוונה דמכח יזכיר אין ביכולתו לחזר כל במו שללה על דעת איוה מהפוקים דאין בו שום טעם כלל דכיוון דגורה התורה דהמלאכה לא הו קניין יכול לחזר בו מה לנו מאייה טעם חזר בו הלא לא נשעיב לו עד גמר המלאכה אלא על התחרונה בקבילן דאין לנו לרחים עליון וכן משמע מסידור דבריהם ע"ש [וכ"מ מסמ"ע פ"ק ט"י פ"כ פ"כ ספנש דל' נמייסך כמה ספנאל' כל' טיפטל' סמנו'ו] וכן אין שום חילוק בחזרות פועל בין לחזר בו ואין רצינו להסביר עצמו כלל ובין לחזר בו ורצוינו להסביר עצמו לאחר דלא כיש מי שרצה לומר רצוץ להסביר עצמו לא דהה עדין רוצה לעשות עצמו עבר לעבדים ואני כן דאטו המשביר עצמו עובר על זה ר"א ב' יהא אסור לאדם להסביר עצמו אלא שהנורה אמרה רטמען זה אין האדם משחעד עצמו בהמלאכה בקבניין עד סוף הומן כמ"ש בסעיף ו' וא"כ בזין שאינו קניין לו עד סוף המלאכה או הומן מה לי אם רצינו להסביר עצמו אצל אחר אם לאו וכן הסכימו כמה מגורי אחרים וכו' יעקר לדינה ואף נם ידו על העליונה אם אינו טשכיר עצמו אצל אחר מפני היוקר [כ"ג] :

יך כל מה שנחביר דבריהם לחזרם בהם איןו אלא בשמה מלאכה הוי דבר שאנו אבוד אם לא יגמור עתה אבל בדרכו האבוד אם לא יגמור מיד ותחקלקל בגין שכר פועלם להעלות פשתנו מן המשרה ואם יניחו באמצע המלאכה יתקלקל הפשתן או שוכר חמור להביאו

Aruch Hashulchan makes two important points: Even a job which ordinarily is not a davar avud, during the [industry specific] "busy season" can be considered a davar avud. Additionally, when prorating for a worker leaving in middle of the term, the fluctuation of value between seasons should be taken into account.

ערוך השלחן סימן של"ג אות י"ח בערורה"ש חדש ב' בדרכם: א', יש דברים שבדרכם כלל אינם דבר האבוד אבל מוחמת הומן שבו נעשית המלאכה הם דבר האבוד, כמו ליפוי הרגל וכדו', וממילא אף פועל אינו יכול להזוז ב', כשמין לפועל מה שעשה, שמן הזמנים כפי מה שהם, וגם יש מן שבו שווה יותר מה שמשלם או מכנה יה' כפי הזמנים שעבה.

ה. מכיוון שניתנה רשות **לפעול לחזור**, אם חזר באמצע היום (או באמצע זמן השכירות), נותר לו שכר עבור מה שעשה, אע"פ **שנתיקרה המלאכה ויצטרך**

כל השנה כפי שפסקו היה למד האומנות והיה שווה השכר שפסק עמו, ועתה אין שוה כל כך, אי אפשר להוציא ממון מיד המוחזק, ולכן שאמור שמיין מה שעשה צריך להיות שומה ואילו אפשר לשום מה שעבור, עי"ש, ועי' **שווית מבית** (ח"ב סימן רה).

ובדברי גאנונים (כלל פב סימן 1) כתוב בשם שווית משכונות הרועים (סימן כג) בגער שנשכר לג' שנים שלימוד אומנות ויתן לו כסות ומזונות בשנים הנ"ל, וח' החדש קודם הזמן עובד מלאכתו והלך לאומן אחר, וטוען האומן שלא הרויה הוצאהותיו, והתבע שיחזיר מה שנתן לו וגם שכר לימוד המלאכה, והעללה שהחייב לחזור לאומן הראשון למגור הג' שנים, ואם לאו יתן לו כל מה שירוייה אצל האומן השני, וכותב הדג' שבאמצע דבריו משמע דעתו שהחייב לשלם לאומן כפי תביעתו, שהם יותר משכירות הח' החדש, אלא שבאמת אי אפשר לקבוע כלל בזה, שיש נעර שלמוד מהר ובזמן מועט כבר מכנים לאומן מה שמצויה וטורח עבורו, ויש גם לאחר הג' שנים אינו שוה רק מזנותיו, ואפשר שימוש כך פסק שיחזיר לראשונה מה שירוייה אצל השני.

עוד כתוב (שם) בשם שווית איגרא ורעה (סימן יב) שהנשכר אצל אומן למלאה וגם ללימוד אומנות, דין כפועלים זה זהה והם כשותפים שאינם יכולים לחזור, ועוד לאחר שכך עבר למדור האומנות ה"ז יוכל שכרו ואין יכול לחזור. עי"ש.

בתב בהלק"ט (ח"א סימן קז) שהנשכר ללימוד אומנות וטורן המלמד שכבר יודע האומנות ותובע שכרו, שראה שכבר הוציא מתחת ידו דבר מתוקן, והתמלמיד טוען שעדרין אינו יודע אלא שבמקרה יצא לו, אפשר שציריך לשלם, ואם מכחישו וטוען שלא הוציאו כלום יכול להשיבעו.

יחד נעשו כשותפים ואין יכולם לחזור, וכותב בפתח"ש (סימן שלג סק"ה) שכן הוא להדייא בסמ"ג, ועי' להלן (הערה ח) מ"ש בשם שווית איגרא ורעה, ופסhot **דאيري** כשהפעולים קיבלו יחד לעבוד, אבל כשקיבלו בעה"ב שני פעולים, אע"פ שקבלם במקורה יחד אין דין כשותפים.

ח. שוו"ע סימן שלג סעיף ד (עי' **שווית אבן'ז**) (חו"מ סימן נב) שהסביר לדעת הפסיקים במתה חמור בחצי הדרך שאפילו באופן שאינו חייב להעמיד לו חמור אחר, יכול לעכב שכר החצי הדרך שהליך כדי לגמור השכירות (עי' פרק ג), א"כ ה"ג יעכבר שכר מה שעשה, וכותבו התוס' (ב"מ דף סה וע"ז דף יט) שאע"פ **ששכירות אינה משתלמת אלא לבסוף**, כשהוחר בו הרוי והוא סוף שכירותו, ועי' מ"ש בפרק ט.

ובערוה"ש (סימן שלג סעיף יח) כתוב שפועלים חיטאים וסנדלים שששתקרים לשנה או לכמה שנים, וידוע שעיקר המלאכה היא קודם החג ובחודש זה משלמים כפלים, אם הפסיק הפועל באמצע הזמן, צרייכים לחשב כל זמן וזמן לפי מקח הפועלים, ע"כ. ובזמןנו שנוהג לשלם חופש שנתי, או חופשת חג, או במקומות שימושיים נוספת חג או תוספת אחרת, כאשר אין מנהג קבוע, נראה מסבירא שיש לשלם עבור החופש או התוספת לפי החלק היחסי של התקופה שעבד, כגון מושפת המשתלמת פעמי לחצי שנה והוא עבד ג' החדש יקבל לחצי התוספת, וכן חופש יהשי.

בתב בשווית מהריל' דיסקין (פסקים סימן ריג) שם שכרו לחפש מציאות כל היום וחזר בחצי היום מבלי שמצא כלום, נראה שא"צ לשלם לו כלל, שי יכול לומר שהחצי היום השני היה מוצא. ועי' להלן (הערה יא).

בתב בכסף הקדרשים (סימן שלג סעיף ד), מתלמיד אומנות שחזר בו, וטוען השוכר שאליו היה עובד

ליתר עיון

Further Iyun: when prorating wages for a worker, future paid vacation days should also be included based on the amount of time he worked. This is common when a worker leaves right before or after a Holiday break.

ליתר עיון: פתחי חוות, פרק י"א הע' ח' על פי דברי הערוה"ש הנ"ל, חדש הפתחי חוות שיש לשלם לפעול החזר בו גם بعد זמני החופש העתידיים שהדרך לשלם עליהם.

Alternate arrangements cannot be found

If the parents cannot find another suitable playgroup at all, or only at a later date, the morah is not allowed to quit²⁴ since she would be compelling the parents to look after their children at these times, and/or causing the child to miss out on educational activities²⁵. This prohibition will remain in effect until the end of the term of the group (as defined in the previous subheading) or until a suitable replacement can be found.

If the morah does quit, and as a result a parent is forced to take off from work and incur a loss of income, although a *beis din* will not compel her to reimburse the parent for this loss, she will still have a moral obligation to do so²⁶.

מאתה שהוא דעת ייחידה.

24. כן כתב המחבר דין יכול להזוז, וכן כתב להדייה המהרי"ק (שרש קל"ג סי' ב') דפועל החזר שלא כדי עשה. וכן כתוב בתשו' ושב הכהן (הובא בפ"ת שם ריש סק"ח), בדבר האבוד מלבד הדין דשוכר עליו יש איסור להזוז. וכן כתוב באורה משפט (חו"מ סי' כ"א) גבי רב בקהל שרצה להתפטר שאפילו אם יש ספק שהקהל לא יכולו למלא מקומו אסור דהוי ספק היין דאסור לעשות לכתילה. אמן בהרՃב²⁷ (ח"א סי' של"ג) מבואר דאם בדבר האבוד אין הפועלמושעב לעבוד אלא שיש שעבוד ממון לשלים יתר השכירות, ודלא כל הנני פוסקים. ועיין בשער אפרים (ס"י קל"ח) שהביא דיעות הסוברים בדבר האבוד, במקום שלא שייך לשכו אחרים עליו, יכול לכופו לעבוד (וכן הביא החזו"א בב"ק סי' כ"ג אות ט "מהמר"ט), אלא שהוא עצמו נוטה שאין חיב של דבר האבוד אלא לגבי להטויות או לשכו עליו, אבל אם לא שייך לשכו עליו אין לכופו לעבוד. וכן נראה מהש"ך (סקט"ו) דין לכופו לעבוד. וראיתי בספר דבר המשפט (להגר"ש ואזנברג שליט"א, סי' ט') שנקט בפשיות השח"ך והשער אפרים חולקים על המחבר וסוברים בהרՃב²⁷ דין איסור על הפועל להזוז. אמן שוב וראיתי בספר חלקת בניין (ס"ק קי"ג) שכותב דף השער אפרים והש"ך מודים להמחבר שיש איסור על הפועל להזוז אלא שאין ב"ד כופין אותו לעבוד. ובפניהם כתבנו בלשון איסור כיון דעתך²⁸ וזה שיטת המחבר.

25. ובכח"ג אם לא הייתה האם מסכמת לטפל بعد ידה בפחות מסכום מסוים לכארה יש לתבוע אותו עווד מהמורה (עד כפל שכрон) דהוי כמו שהוא שוכרת את עצמה למגור עבودת המורה, ועכ"ע.

26. עיין ברמ"א (שם ס"ו) שכותב די"א בדבר האבוד של ממון צריך לשלם לו כל חז"ק, והוא שיטת ההג"א, ועיין בהגר"א שהוא מדינא דגומי, ודלא כהנ"י שפוטה. וכן מה שחייב הפסיק הוא שיכול לומר קים לי כהנ"י (חزو"א ב"ק סי' כ"ג סק"ח), אולם אם עדין לא שילמו ההורים כל התשלומים להמורה יכולם לומר קים לי כהנ"י ולנקות מהתשולם. ומ"מ אף להנ"י עכ"פ הוא גרמא וחיב לצי"ט וכן אסור לעשות גרמא לכתילה.

27. ואם חוותה כדי לקבל משורה שמשלם יותר, עיין בהע' 19.

28. עיין במילאים (סימן א') שהבאנו מהתרוחה"ד (הובא ברמ"א בס"י של"ג ריש ס"ח) דלאו דוקא אונס גמור אלא אפילו אונס קצת פטור, עי"ש.

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

MISSION

*To facilitate and provide a framework
for the frum businessman to gain the
in-depth halachic knowledge he needs for
contemporary business dealings.*

*Through increased knowledge and guidance,
Yorucha will elevate the frum public's
adherence to halacha as it pertains to
choshen mishpat and standard business
practices.*

What

This ambitious project will harness the collective expertise of a team comprised of advanced talmidei chachamim, experienced, seasoned Dayanim, that are well versed in corporate practice and common business norms.

Collaborating with a talented group of editors and writers, they have created a syllabus and curriculum of study, with accompanying shiurim and personal guidance, enabling participants to have the tools to proclaim with confidence, "Yes. Nossasi venosati be'eminah!"

How

The core curriculum is segmented in modules, and can be learned as an individual self paced; or, participants can join chaburos coordinated by the Bais HaVaad for those that desire group study. Page by page, step by step, the learning will be facilitated with a daily audio "Blatt shiur" guiding the participant through the sources as well as a weekly video shiur presented on each topic by Dayanim that will share fundamental and practical applications of the sugya covered.

Daily practical Q&A applications of the subject matter will be offered alongside through the Business Halacha Daily series.

Why

As participants amass a broad and deep knowledge on an academic level directly from the source – coupled with real life scenarios presented by experienced Dayanim – they will acquire the clarity to determine not only what is a **שאלה**, but, more important - why.

Only through **עמלות בתורה** – understanding the fundamentals of the subject – can one truly appreciate and internalize what defines right and wrong.

Fulfillment and satisfaction in the realm of the divine is like no other. A mesayem masechta revels in the transcendent feeling of his accomplishment. Truly sublime and the envy of his peers.

Contemporary businessmen have their own, unique, 'siyum hashas' at the completion of Yorucha curriculum. It is the moral imperative of a frum yid, and now accessible to all.

The *hadran alach* of Yorucha is the ultimate badge of honor and medal of distinction for the businessman of our times.

Similar to a sofer who, with his intensive knowledge of hilchos safrus, is confident and secure in the propriety of his profession; so, too, businessmen will gain the peace of mind knowing with conviction that they ply their trade *be'eminah uveyosher*.

Core Curriculum

(subject to change)

PART I Business Halacha Fundamentals

Elul 5780

- Dina D'malchusa Dina- 2*
- Common Business Practice & Minhag Mevatel Halacha - 2

Tishrei 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Business and Employment on Chol Hamoed

PART II Setting Up A Kosher Business

Winter 5781

- Introduction to Choshen Mishpat and Business Halacha -1
- Gezel - 3
- Gezel Akum -1
- Ta'os and Mate' Akum -1
- Geneivas Da'as - 1
- Acceptable Marketing - 1
- Headhunting - Recruitment and Ma'arufia - 1
- Halachos of Employment -3

- Hiring Jewish - 1
- Halachic Deals and Documents - 3
 - › Understanding Asmachta
 - › Agreements and Kinyan Devarim
 - › The Halachic "Agreement Validation" Clause
- Non-Competes and Non-Circumvent Agreements - 1
- Partnership Structuring - 2
- Corporations, Trusts and Legal Entities - 1
- Hasogas Gevul and Competition - 2

Nissan 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Corporate Chametz - The Issues and the Solutions
- Isurei Hana'ah

PART III Maintaining A Kosher Business

Summer 5781 - Commitments and Kinyanim

- Kinyanim Expounded - 2
- Mi Shepara, Mechusar Amana etc. - 2
- Situmta - The Kinyanim of the Marketplace - 1
- Ona'ah - 2
- Mekach Ta'os- 4

Summer Break 5781 (Special Edition)

- Tzedaka and Maaser
 - › As a Business and Individual

Elul 5781 - Maintaining a Kosher Work Environment

- Yichud in the Workplace - 2
- Interaction With the Opposite Gender - 2

Tishrei 5782 (Expanded Yom Tov Edition)

- Websites and E-Commerce on Shabbos and Yom Tov

Winter 5782 (Leap Year) - 1st Semester

- Loans and Guarantees - 2
- Ribbis 101/The Basics - 4
- Insurance Issues - 1
- Brokerage - 2
- Lashon Hara in Business - 2
- Legal Holidays and Chukos HaGoyim - 1

Winter 5782 - 2nd Semester - When Things Don't Go As Expected:

- Bais Din - 3
- Din and Lifnim Mishuras Hadin - 2
- Arka'os - 2
- Quitting, Firing, and Severance - 2
- Partnership Dissolution - 2
- Collections - 2
- Bankruptcy - 1

Nissan 5782 (Expanded Yom Tov Edition)

- Maintaining a Facility on Pesach

Summer 5782 - Final Testing and Review

PART IV Industry-Specific & In-Depth Supplemental Tracks

Choshen Mishpat Supplemental Track

- More In-Depth and Intricate Learning of Previous Topics
- Nizkei Shcheinim
- Mazik, Garmi, and Halachic Torts
- Hashavas Aveida
- Mitzva of Lending
- Yerusha and Trusts
- Trustees and Executors
- Shomrim and Fiduciaries
- Shluchim and Agents
- Harsha'a and Power of Attorney
- The Shibuda D'Reb Nosson Law
- Hefker, Pruzbul, and Other Choshen Mishpat Topics

Real Estate Track:

- General Real Estate
- Bar Metzra
- Acquisitions and Ani Hamehapech
- Lo Sachmod
- Brokerage
- Landlord/Tenant
- Zoning Laws
- Rent Control and Evictions
- Fix and Flip
- Administrations and Boards

HealthCare Track:

- Shabbos and Yom Tov
- The Kosher Kitchen
- Employment Training
- Facility and Housekeeping
- Compliance and Fiduciary
- Partnership and Employment
- Medical Issues

Finance and Ribbis Track:

- Introduction: Understanding Ribbis
- Ribbis of Non Jews and Mumar
- Foreign Currencies & Commodities: Se'ah Bes'eah Applications
- Corporate Lending & Borrowing
- Credit Unions - Ownership in Ribbis Entities
- Credit Unions: Paying Ribbis by Court Order
- Pesika: Deposits & Price Guarantees
- Tarsha- Paying for Credit & Early Bird Specials
- Arvus & Ribbis: Cosigning on a Non Jew's Loan
- Arvus & Ribbis: Cosigning on a Ribbis Loan
- Differentiating Between Expenses & Interest: Defining the Two
- Ribbis in Partnerships
- Ribbis in Contracts - Capital Calls and Late Fees
- Deal Syndication & the Real Estate Process From Negotiation to Closing
- Ribbis as a Knas: Fines & Penalties
- Purchasing Tax Liens and Mortgage Bundles
- Using a Purchased Item When the Sale was Reversed
- Selling Conditional on Reversing the Sale
- Ribbis Responsibilities of Lawyers, Brokers, and Witnesses
- Review of Ribbis Fundamentals
- Hard Money Loans & Heter Iska - Kulo Pikadon; Chatzi Milve
- Heter Iska- The Approach of Reb Moshe Feinstein
- Heter Iska Klali and Loans Specified to be Al Pi Heter Iska
- Ribbis Mukdemes - Ribbis MeUcheres
- Ribbis Devarim
- Defining Ribbis: Gifts, Favours and Charitable Donations

JOIN THE YORUCHA INITIATIVE!

888.485.VAAD(8223) #303

yorucha@baishavaad.org

baishavaad.org/yorucha

3 WAYS TO JOIN:

AS AN INDIVIDUAL

Join the national Yorucha chabura together!

Tap into the physical or digital resources via hard copies, web, email and/or whatsapp.

Connect with Bais HaVaad Dayanim and Poskim for any questions you may have, as well as arranging study sessions with a Dayan, setting up a chavrusa, and more.

AS A COMMUNITY

Set up or join a community or shul chabura

Reach out to organize a choshen mishpat chabura in your own shul.

AS A BUSINESS

Set up a Board Room Bais Medrash in your business

Mincha Learning In just 5 minutes a day, before or after Mincha, you can learn short, practical and insightful Business Halachos.

Weekly Lunch & Learn Join a deeper dive into the background of the halachos by understanding the sugya behind the halachos as well.